

PLACET NATURA REGI TERRAM

Gerekçe

“Cape Town Jeoetik Beyannamesi”nde dile getirilen kavramlar, değerler ve yer bilimcilerin bireysel sorumluluklarına dair görüşler, uluslararası bir fikir birliğini yansıtmaktadır.

Beyannamenin hedefi, yer bilimciler ile kuruluşların dikkatini çekmek ve ortak paydaya sahip politikalarını, prensiplerini, stratejilerini ve kullandıkları araçları iyileştirmeleri için onları teşvik ederek çalışmalarında bilinçli bir profesyonel (jeo)etik tutum geliştirmelerini sağlamaktır.

Tanıtım

Yer bilimleri modern toplumların işleyişinde ve bilgi tabanında büyük etkiye sahiptir. İnsan hayatını ve refahını desteklemek, insanları doğal afetlere karşı korumak ve doğal kaynakların sürdürülebilir şekilde idare edilip kullanılmasını sağlamak için Dünya’da var olan sistemin çeşitli öğelerini incelemek, ele almak ve bunlara müdahil olmak için yer bilimcilerin sahip olduğu spesifik bilgi ve yeteneklere gereksinim duyulmaktadır. Bu, beraberinde etik yükümlülükler getirmektedir. Dolayısıyla, yer bilimciler kamu yararına en iyi şekilde çalışabilmek için etik değerler benimsemelidir.

Yer bilimcilerin görevleri bağlamında kendi meslektaşlarıyla, toplumla ve dünyayla etkileşim içinde olmasını ve belli bir düşünce şeklini teşvik eden jeoetik, yeni gelişmekte olan bir alandır.

Araştırmacıların ve pratisyenlerin Dünya’nın sistemini araştırması ve keşfedebilmesi için entelektüel özgürlüklerinin garanti altına alınması gerekmektedir, ancak bu şekilde yer bilimciler çalışmalarına etik bir açıdan yaklaşabilirler. Benzer şekilde, araştırmacıların ve pratisyenlerin yaptıkları çalışmaların etik sonuçlarına dair farkındalığını artırarak topluma hizmet edecek fevkalade bir yer bilimi geliştirmek ve insanın doğa üstündeki etkisini azaltmak mümkün kılınabilir.

Cape Town Jeoetik beyannamesi

Cape Town, Güney Afrika
35. IGC – Uluslararası Jeoloji Kongresi sırasında
hazırlanmıştır (27 Ağustos – 4 Eylül 2016)

Tasarı Komitesi:
Giuseppe Di Capua,
Silvia Peptoni,
Peter Bobrowsky

Nic Bilham, Martin Bohle, Andy Clay,
Emilia Hermelinda Lopera Parejas,
David Mogk’un Katkılarıyla

IAPG (Uluslararası Jeoetiği Destekleme Birliği)
Yürütme Kurulu tarafından 26 Ekim 2016
tarihinde onaylanmıştır

Jeoetiğin Tanımı

Jeoetik, insan aktivitelerinin Dünya’daki sistemle etkileşim içine girdiği her alanda, uygun davranışlar ve pratiklerin dayanak noktası olan değerlerin üstüne fikir yürütülmesini ve araştırılmasını kapsar.

Jeoetik; yer biliminin sahip olduğu bilgilerin, eğitim, araştırma, pratik ve iletişimin olası etik, sosyal ve kültürel sonuçları ile yer bilimcilerin yürüttükleri faaliyetler kapsamındaki sosyal görevleri ve sorumluluklarını ele alır.

Amaç

Jeoetiğin benimsenmesi şu açılardan çok önemlidir: hem profesyonel çalışmaların kalitesinin hem de yer bilimcilerin güvenilirliğinin artırılması, yer bilimlerde üstün başarı elde edilmesi, bölgesel ve global çevrelerin korunması gibi toplumlar için sürdürülebilir faydaların da güvence altına alınması ve tüm bunların gelecek nesillerin sağlıklı ve refah içinde gelişimini sürdürebilmesi için gerekli koşulların yaratılması ve devam ettirilebilmesi amacıyla yerine getirilmesi.

Jeoetiğin Temel Değerleri

- yerbilimcinin dürüstlüğü, doğruluğu, şeffaflığı ve güvenilirliği ile bilimsel metotlara sıkı sıkıya bağlılığı;
- Düzenli eğitim ve ömür boyu öğrenmeyi de kapsayan merak;
- Olasılıklar ve belirsizlikler gibi işin özündeki kısıtlamaları da göz önünde bulundurarak bilimin ve sonuçların konuşulduğu, her seviyede bilgiyi değerli bir faaliyet olarak paylaşmak;
- Bilginin ve datanın kaynaklarını teyit etmek, teknik ve bilimsel yayınlara objektif, tarafsız ve değerlendirmeye süreçleri uygulamak;
- Farklı fikirlerle ve varsayımlara anlayış ve saygıyla yaklaşmayı da kapsayan, işbirliği yaparak ve karşılıklı fikir teatisinde bulunarak çalışmak;
- Çevreyle ilgili planlar yaparken ve müdahaleler gerçekleştirirken mümkün olan her yerde doğal süreçlere ve fenomenlere saygı duymak;
- Yaşamın gelişimi ve biyoçeşitlilik ile kültürel ve sosyal çeşitliliğin temel noktalarından biri olarak jeoçeşitliliği ve toplumların sürdürülebilir gelişimini korumak;
- Kendine has sosyal ve ekonomik değerleri olan bilimsel ve kültürel faktörleri bir araya getiren jeomirası geliştirerek insanların çevrelerine hissettiği aidiyet duygusunu kuvvetlendirmek;
- Gelecek nesillerin enerji ve diğer doğal kaynak tedarikini güvence altına alabilmek için ekonomik ve sosyal aktivitelerin sürdürülebilirliğini sağlamak;
- Sürdürülebilir ekonomik gelişimi, doğal afetleri engelleme ve hafifletme yöntemlerini, çevre koruma metotlarını iletirmek ve toplumsal direnç ile refahı artırmak için jeo-egitime ve daha geniş kesimlere ulaşmasına önayak olmak.

Jeoetik Söz

Yer bilim araştırmaları ve pratiklerindeki jeoetik değerlere saygı gösterilmesini teşvik etmesi için kariyerinin başındaki yerbilimciler tarafından aşağıdaki Hipokratvari yeminin ("Jeoetik Söz") kullanılması önerilmiştir:

Söz veriyorum...

...Yerbilimleri, olası sosyal sonuçlarının tamamen farkında olarak uygulayacağım ve insanlığın yararı için Dünya'daki sistemin korunması konusunda elimden geleni yapacağım.

...Sürdürülebilir gelişim için topluma, gelecek nesillere ve Dünya'ya karşı sorumluluklarımı anlıyorum.

...Toplumun çıkarları çalışmamın başında gelecek.

...Yerbilime dair bilgilerimi kötüye kullanmayacağım, baskılara ve zorlamalara karşı koyacağım.

...Profesyonel olarak yardım etmeye her an hazır olacağım ve uzmanlığımı, karar mercilerine tarafsızca sunacağım.

...Yer bilim alanında hayatım boyunca bilgi edinmeye devam edeceğim.

...Yeteneklerimin ve becerimin sınırlarının farkında olarak çalışmalarında hep entelektüel dürüstlük sergileyeceğim.

...Yerbilimlerinin gelişmesini, bilgilerin paylaşılmasını ve jeoetik yaklaşımın yaygınlaştırılmasını teşvik edeceğim.

...Bir yerbilimci olarak her zaman çalışmalarında Dünya'daki süreçlere saygı duyacağım.

Söz veriyorum!

Son Beyan

Yerbilimcilerin yaşadıkları topluluklarda ve çevrelerdeki görevlerini yüceltmenin yanında her bilimcinin kendi vicdanına ve meslektaşlarıyla ilişkilerine kulak vermek de çok önemlidir. İnsan toplulukları gelecekte muazzam çevresel zorluklarla karşılaşacaktır. Yerbilimciler toplumların, Dünya sistemiyle bilinçli bir etkileşime girerek daha sürdürülebilir pratiklere yönelmesini sağlayacak bilgiye sahiptir. Doğal bilimlerinden daha geniş bir bilgi tabanı kullanan Yerbilimcilerin ekonomik ve çevresel sorunlar konusunda disiplinlerarası bir yaklaşım sergilemesi, (jeo)etik ve sosyal perspektifler benimsemesi gerekir. Yerbilimciler esas olarak toplumun hizmetindedir. Çalışmalarının altında yatan amaç budur.

Gelecek yıllarda, özellikle enerji arzı gibi meseleleri ele alırken yeraltı kaynaklarının kullanımı, arazi yönetimi, kirliliğin azaltılması, jeo-risklerin hafifletilmesi, iklim değişikliğine uyum ve iklim değişikliğinin azaltılması, etik ve sosyal sorunlar bilimsel müzakereler ile toplumsal tartışmaların merkezinde yer alacaktır. Bunlara ek olarak büyük miktarlarda datanın elden geçirilmesi, bilim ve risk iletişimi, eğitim stratejileri, araştırma bütünlüğüne dair sorunlar, tacize ve ayrımcılığa karşı politikalar, cinsiyet dengesi ve engellilerin de bu alanda yer alması yerbilimcilerin ele alacağı en geniş konular olacaktır.

yer bilim topluluğu üyelerinin (jeo)etik farkındalığını ve yeterliliklerini artırmak kadar toplum gözünde güven ve güvenilirlik kazanmak da çok önemlidir. Yakın gelecekte bu en iyi iki şekilde elde edilebilir: zaten var olan etik ve mesleki ahlak ilkeleri ile araştırma bütünlüğü beyanları gibi kılavuzları daha etkin tanıtmak; ve jeoetiği yer bilim müfredatına sokarak yerbilimcilerin eğitim ve profesyonel çalışma alanlarında temel bir nokta haline getirmek.